

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/95/94-99>

**Gülnarə Qəniyeva**  
Azərbaycan Dillər Universiteti  
gulnara.gh@gmail.com

## TERMIN VƏ PROFESSIONALİZMLƏRİN İŞLƏDİLMƏSİ

### Xülasə

Bu məqalə dilçilik elmində xüsusi yer alan professional sözlərin və terminlərin işlədilməsinə və əhəmiyyətinə həsr olunmuşdur. Professionalizm və terminlər Azərbaycan və ingilis dilləri daxil olmaqla, dünyanın əksər dillərində geniş istifadə olunur. Professionalizmlər müəyyən bir peşə qrupunun nitqinə xas olan sözlər və ya ifadələrdir. Terminlər isə hər hansı xüsusi anlayışlar üçün rəsmiləşdirilmiş adlardır. Professional sözlər ilə terminlər arasında bir sıra ümumi və fərqli cəhətlərin mövcud olmasına baxmayaraq, həm professional sözlər, həm də terminlər məhdud istifadə dairəsinə malikdir. Professional sözlər, terminlər kimi istifadə dairəsinə görə qruplaşdırıla bilər: iqtisadçıların, maliyyəçilərin, idmançıların, mədənçilərin, həkimlərin, ovçuların, balıqçıların və s. nitqində. Dünyanın bütün inkişaf etmiş dillərində bu sözlər dilin leksik sistemində əhəmiyyətli yerlərdən birini tutur. Dildə terminlər və professional sözlərin sayı getdikcə artır və bunun sayəsində dilçilik elminin bazası sürətlə zənginləşir.

**Açar sözlər:** *termin, söz, dil, peşə, nitq*

**Gulnara Ganiyeva**  
Azerbaijan University of Languages  
gulnara.gh@gmail.com

## Use of terms and professionalisms

### Abstract

The article deals with the study of the use of terms and professionalisms, emphasizing their importance in linguistics. Professional terminology and special terms are widely used in most languages of the world, including Azerbaijani and English. Professionalisms are words or phrases unique to certain groups, while terms are formalized names for particular concepts. Professional words and terms share similarities and differences, both having limited scope of use. Professional words and terms can be grouped according to their area of use: economists, financiers, athletes, judges, doctors, hunters, fishermen, etc. in their communication. In all developed languages of the world, these words occupy one of the most important places in the lexical system of the language. Moreover, the lexicon of terms and professional vocabulary continues to grow, contributing to the development of this linguistic field.

**Keywords:** *term, word, language, profession, speech*

### Giriş

Professionalizmlər müəyyən bir peşə qrupunun nitqinə xas olan sözlər və ya ifadələrdir. Onlar ünsiyyətdə ictimai faydalı funksiyanı yerinə yetirir, mənanın tez və adekvat qavranılmasını asanlaşdırır. Professional sözlər adətən mənaca uyğun gələn terminlərin danışığ dilində ekvivalenti kimi çıxış edir:

“blunder”- qəzetçilərin nitqindəki hərf səhvi;

“steering wheel” sürücülərin nitqindəki sükan;

“sauceman” fiziklərin nitqindəki sinxofazotron və s.

Terminlər hər hansı xüsusi anlayışlar üçün rəsmiləşdirilmiş adlardır. Professional sözlər onların qeyri-rəsmi əvəzediciləri kimi yalnız peşə ilə əlaqəli şəxslərin məhdud xüsusi nitq mövzularında istifadə olunur. Çox vaxt professional sözlər yerli xarakter daşıyır.

Professional sözlər ilə terminlər arasında bir sıra ümumi və fərqli cəhətləri misal göstərmək olar (Blumfeld, 2014):

1. Həm professional sözlər, həm də terminlər dilin leksikasına aiddir. Bir sözlə, professional sözlər də, terminlər də söz sayılır. Onlar dilin leksik sistemində ayrılıqda kateqoriya təşkil edir.

2. Hər ikisi nominativ funksiyaya malikdir və bizi əhatə edən həyatla bağlı əşya, hadisə və prosesləri adlandırmağa xidmət edir.

3. Həm professional sözlər, həm də terminlər tarixi kateqoriyaya daxildir. Məlumdur ki, dillərin inkişaf prosesi vaxtında lüğət tərkibinin professional söz və terminlərin aid olduğu leksik təbəqələr meydana çıxır, dövrün və dilin növbəti tarixi inkişafı müddətində formalaşır.

4. Bədii dildə də təsviri vasitə kimi professional sözlərdən istifadə olunması terminlərlə oxşarlıq yaradır. Professionalizm üslubi cəhətdən ixtisar edilmiş danışq sözləri, əsasən əmək prosesləri, onun nəticəsi ilə bağlı anlayışları ifadə edir və çox vaxt dubletlər, terminlərin sinonimləridir. Professional sözlər daha çox obrazlı birləşmə, ifadələrin və sözlərin ixtisarı vasitəsilə ümumişlək sözlərin semantik mənasını daraltmaqla formalaşır. Məsələn, müxtəlif peşə nümayəndələrinin dilindəki “box” (qutu) sözü: “the skeleton of a building under construction”, “the basis of a window or doorway” (inşaatçılar üçün); “ship, ship” (dənizçilər üçün).

5. Həm professional sözlər, həm də terminlər məhdud istifadə dairəsinə malikdir. Məhz bu xüsusiyyətə görə onlar ümumişlək sözlərdən fərqlənirlər. Ümumişlək söz-termin korrelyasiyası özünəməxsus əlamətləri ilə seçildiyi kimi, professional sözlər ümumişlək söz oppozisiyası bir qədər nisbi səciyyəlidir. Terminlər elmi dilə, peşə-sənət sözləri isə müəyyən sosial qrupun nitqinə məxsusdur. Bir sözlə, distributiv məhdudiyyət professional sözlər və terminlərin işlədilməsində özünü büruzə verir.

6. Professional sözlər, terminlər kimi, istifadə dairəsinə görə qruplaşdırıla bilər: iqtisadçıların, maliyyəçilərin, idmançıların, mədəncilərin, həkimlərin, ovçuların, balıqçıların və s. nitqində. Professional sözlər ən çox müxtəlif istehsal proseslərini, istehsal alətlərini, xammalları, istehsal olunan məhsulları və s. təyin etməyə xidmət edir. Başqa sözlə, onlar adı üçün terminlərin istifadəsi mümkün olsa da, çətin və prinsipsiz olan hadisələri təyin edirlər. Bundan əlavə, professionalizm çox vaxt yaradıcı yenidən düşünmənin, yüksək ixtisaslaşmış bir fenomeni “mənimsəməyin” nəticəsidir. Bunlar “spare wheel” (avtomobil mexanikləri və sürücüləri üçün ehtiyat təkər), “paddock” (qəzet redaktorlarından ehtiyat yazı mətnləri), “paws and herringbone” (korrektor və printerlərdən sitat növləri) sözləridir. Terminləri asanlıqla və tanış şəkildə əvəz edən bu cür professional sözlər xüsusi nitqi daha canlı, sadə və mənimsənilmiş edir və başa düşməyi asanlaşdırır. Məsələn, çapçıların nitqində aşağıdakı peşəkarlıqlardan istifadə olunur: “ending” - kitabın sonunda qrafik bəzək, “hammered font” - köhnəlmiş linotip çapı ilə köhnəlmiş şrift və s. Jurnalistlər gələcək mətni hazırlayırlar, qaralama isə “fish” və ya “dog” adlanır. Mühəndislər zarafatla yazıçıya “snitch” deyirlər. Pilotların nitqində “nedomaz”, “re-grease” enmə nişanının aşağı düşməsi və aşması, mənasını verən sözlər, o cümlədən, “bubble”, “sausage” - şar zond, “give a goat” - enmək üçün sərt təyyarə, bunun nəticəsində yerə toxunduqdan sonra sıçrayır və s (Kazımov, 2000: 496).

Qeyri-rəsmi şifahi nitqdə professionalizmdən istifadə olunur. Professionalizm işgüzar sənədlərdə olmamalıdır, çünki onlar professional jarqon kimi təsnif edilir. Dəfəli istifadə sferasında professional sözlər çox vaxt ümumişlək sözlərin cərgəsinə daxil olur. Buna dövrü nəşrlər, bədii ədəbiyyat əsərləri, radio, məqalə və kitablar, televiziya kömək edir. Professionalizm ya mətnin özündə, ya da qeydlərdə, kitab və məqalə lüğətlərində izah olunur. Məqalələrdə və kitablarda professional sözlər, bir qayda olaraq, dırnaq içərisində, sözlərlə müşayiət olunur: “as they say” (dənizçilər, həkimlər, pilotlar, geoloqlar, mədəncilər, mühəndislər, idmançılar), “in the language” (ovçular, balıqçılar, hərbiçilər, idmançılar) (Galperin, 1981: 295).

İxtisasın terminologiyası və dilinin bir-birindən fərqləndiyini sadə insanların heç də hamısı bilmir. Bu iki anlayış öz tarixi inkişafı əsasında fərqləndirilir. Terminologiya nisbətən yaxınlarda yaranmışdır; müasir texnologiya və elmin dili bu anlayışa istinad edir. Professional söz ehtiyatı sənətkarlıq dövründə ən yüksək səviyyəyə çatdı. Həmçinin, anlayışlar rəsmi istifadə baxımından fərqlənir. Terminologiya elmi nəşrlərdə, məruzələrdə, konfranslarda, ixtisaslaşdırılmış

müəssisələrdə istifadə olunur. Başqa sözlə, müəyyən bir elmin rəsmi dilidir. Peşələrin lüğəti "yarı-rəsmi" istifadə olunur, yəni yalnız xüsusi məqalələrdə və ya elmi məqalələrdə deyil. Müəyyən bir peşənin mütəxəssisləri iş zamanı bundan istifadə edə və bir-birlərini başa düşə bilərlər, halbuki təcrübəsiz bir insanın dediklərini öyrənmək çətin olacaq. Peşə-sənətlə bağlı leksikaya dilçilik ədəbiyyatında müxtəlif ad altında yanaşılmışdır. Professional leksika, sənət terminologiyası, xalq terminoloji leksikası, professional sözlər və s. adlandırılan bu leksik təbəqə son illərdə tədqiqata cəlb edilməkdədir (Arnold, 1972: 294).

Müəyyən şəraitdə professionalizm ədəbi dildə öz əksini tapır. Professional sözlər çox vaxt termin rolunu oynayır. Bu zaman onlara təkcə şifahi deyil, həm də yazılı nitqdə rast gəlinir. Müəlliflər professional sözlərdən elmi üslubda istifadə edərkən tez-tez mətnə onların izahını verirlər.

Professional sözlər və terminlər arasında olan fərqləri asanlıqla müəyyən etmək olar, onlardan bir neçəsinə nəzər salaq:

1. Elmi üsluba, elmi dilə malik leksik vahidlər terminlərdir. Elmi dili terminsiz təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Lakin üslubi nöqteyi-nəzərdən, neytral xarakter daşımaq professional sözlərin əsas xüsusiyyətidir. Məlumdur ki, sözlər üslubi xüsusiyyəti nitq aktı zamanı əldə edir, yəni sözlərin konkret nitq prosesində istifadə edilməsi onların üslubi keyfiyyətlərini meydana çıxarır (Akhmanov, 1957: 242).

İngilis və Azərbaycan dillərinin leksik tərkibi üslubi baxımdan bir neçə qrupa ayrılır. Hər bir ədəbi dilin lüğət tərkibində üslubi cəhətdən neytral sözlər olmaqla bərabər, digər üslubi çalarlı ifadələr, sözlər də mövcuddur. Neytral leksika dilin bütün üslub və janrlarında işlədilə bilən sözlərdən ibarətdir. Dildə mövcud olan başqa üslubları müəyyən etməkdə dilin neytral leksikası mühüm rola malikdir. Dilin üslublarının hər biri onunla müqayisə edilməklə müəyyənləşdirilir. Neytral leksikanın fərqləndirilən iki üslubu bütün dilçilik ədəbiyyatlarında göstərilir: yüksək və aşağı üslub. Terminlər yüksək üsluba mənsubdur. Lakin professional sözlərin daxil olduğu leksika, deyildiyi kimi üslubi cəhətdən neytraldır. Peşə-sənət leksikasına daxil olan sözlər sırasında kifayət qədər ümumişlək söz olması onun neytral xarakter daşmasına səbəb olur. Bu sözlərin çox az bir qismi neytral leksika ilə müqayisə etdikdə daha çox aşağı üsluba aid edilir. Müxtəlif areallarda peşə-sənətə görə birləşən ayrı-ayrı sosial təbəqələrin nitqində müşahidə edilən bəzi sözləri bu sıraya aid etmək mümkündür (Hajiyeva, 2011: 248).

Məsələn, qırğız dilində ovçuluqla əlaqədar leksikanı araşdıran A.Biyaliyev bu haqda belə bir fikir söyləyir: "Elmi terminologiyayı mütəxəssislər yaradır. Ovçuluq terminologiyası isə (ovçuluqla bağlı leksika - H.Ə.) savadsız adamların şifahi nitqində özbaşına, elmi dünyagörüşü yaranmamışdan çox-çox əvvəl meydana çıxmışdır" (Biyaliyev, 1972: 9).

2. Professional sözlər terminlərdən daha qədim sayılır. Bu isə onu göstərir ki, terminlər elmi dildə öz implikasiyasını tapır. Elm sahəsi yarandıqdan bir müddət sonra terminlər meydana çıxır və hər hansı bir sahəyə məxsus olan termin həmin bölməyə aid elmi-tədqiqat işlərində işlədilir. Terminlərin kontekstdən asılı olmadığı məlum olsa da, onlar öncəliklə kontekst tərkibində meydana gəlir. Bütün anlayışlar və adları mütəxəssislər tərəfindən ilk işlədilmə müddətindən bir qədər vaxt keçdikdən sonra termin kimi təsdiq olunur. Bəşəriyyət tarixində sənət elmdən daha qədimdir və öncüdür. Sənətin meydana gəlməsi və heyvandarlıq ilə əkinçilikdən ayrılması zamanı peşə-sənət leksikası formalaşmağa başlayır. Məsələn, Azərbaycan ərazisində metalın əridilməsi və emal olunmasına eramızdan əvvəl III minillikdə başlandığı və bu vaxt yeraltı sərvətlərdən, mis yataqlarından geniş istifadə tədqiqatçılar tərəfindən qeyd olunur (İbrahimov, 1988: 9).

Professional sözlərin tarixi minilliklərə dayanır. Peşə-sənət leksikası və elm (riyaziyyat, həndəsə, dilçilik və s.) və terminologiyanın eyni vaxtda yaranmadığını aydın görürük.

3. Terminologiya dinamikliyinə görə professional sözlərdən kəskin fərqlənir. Gündəlik həyatda, elmdə, texnologiyada baş verən yeniliklər, fərqliliklər terminologiyada da öz əksini tapdığını qeyd etmək olar. Yeni yaranan anlayışları adlandırmaq üçün istifadə olunan yeni terminlər hesabına müxtəlif sahə terminologiyaları meydana çıxır. Peşə-sənət bölməsində işlədilən terminlər illər

boyunca o sahələrdə çalışan insanların danışığında, nitqində istifadə olunur və nəsil-dən-nəslə ötürülür.

4. Terminlər dilin inkişafında və zənginləşməsində əsas rola malikdir. Ümumiyyətlə, müasir dövrdə dildə yaranan sözlər arasında terminlər çoxluq təşkil edir. Leksikanın ən çox idarə edilə bilən hissəsi terminologiyadır. Bir sözlə, terminlərin meydana gəlməsini və işlədilməsini izləmək mümkündür. Müxtəlif elm sahələrinin terminologiyasının yaradılması yalnız tətbiqi mahiyyətə mənsub deyil, bununla yanaşı, cəmiyyətdə terminoloji praktika mübadiləsinin şərtlərinə, dil vasitələrinin məharətlə idarə edilə bilən tərzdə uyğunlaşdırılmasına qarşı maraqlı nümunələrdəndir. Müasir dövrdə bütün dillərin terminologiyasına qurumlar tərəfindən xüsusi nəzarət edilir. Beləliklə, bu kimi xüsusi qurumlar terminologiyanın standartlaşması ilə məşğul olurlar. Azərbaycan dilində terminologiyaya nəzarətin nəticəsinə nümunə kimi sait və samit terminlərinin səsli və səssiz terminləri ilə əvəz olunması, daha sonra isə, səsli və səssiz terminlərdən sait və samit terminləri ilə əvəz olunmasını göstərmək olar.

5. Professional sözlər ilə terminlər arasında genetik xüsusiyyətlərə görə müəyyən fərqlər mövcuddur. Əksər professional sözlərin aid olduğu leksika türk mənşəlidir və türk xalqının maddi və mənəvi mədəniyyəti, həyat tərz, məişəti ilə əlaqəli anlayışları bildirir. Terminlər isə əksinə elm və texnika ilə bağlı sözləri, anlayışları ifadə edir. Terminoloji leksikanın daxilində türk mənşəli terminlərlə yanaşı, alınma sözlər də çoxluq təşkil edir. Məhz bu alınma terminlərin hansı dillə mənsubluğu da qeyd edilən iki leksik təbəqənin bir-birindən fərqləndirilməsinə səbəb olur. Peşə-sənət leksikası daxil olan alınma sözlərin əksəriyyəti ərəb-fars mənşəlidir, lakin alınma terminlərin bir hissəsi Qərbi Avropa mənşəlidir. Beynəlmiləl terminlərin terminologiyada xüsusi fərqləndirilməsi vacib məqamlardandır (Reformatskiy, 1968: 167).

6. Peşə-sənət leksikası ilə terminlər arasında başqa fərq odur ki, professional sözün mənası təkcə izah edilsə, başqa sözlə, danışanların sözdən həqiqi şəkildə istifadə etməsinə əsaslanaraq sözün mənası aşkar olunarsa, terminin mənası təyin edilməlidir. Fikri daha sadə yolla izah etsək, terminlər yalnız anlayışı ifadə etmir, həmçinin anlayışın müəyyən olunması əsasında meydana çıxır. Akademik V.Vinoqradov bu fikrə münasibət bildirir: “Məlumdur ki, söz hər şeydən əvvəl nominativ, yaxud definitiv funksiya yerinə yetirir, yəni ya dəqiq ifadənin (bu zaman o, adi işarədir), ya da məntiqi təyinatın vasitəsi olur (bu zaman o, elmi termindir)” (Vinoqradov, 1975: 16).

V.Vinoqradov bu fikri ilə vurğulamaq istəyir ki, terminə görə definisiyanın olması əsas faktordur. Buradan aydın olur ki, terminlər üçün definisiyanın mövcud olması zəruridir. Terminin definisiyası ilə bağlı bir çox müəlliflər dəyərli fikirlər söyləmişlər. Onlardan biri də T.L.Kandelakidir: “Mütəxəssislərin sərəncamında terminləşdirilən anlayışın yazılı və ya şifahi şəkildə şərh edilən məzmunu olur. Definisiyada adlandırılan obyektin əhəmiyyətli əlamətlərinin toplusu əksini tapır. Bu əlamətlər içərisindən zəruri və kafi əlamətlər seçilir. Onlar ən yaxşı (ideal) halda terminin səs cildində də ifadəsini tapır” (Kandelaki, 1977: 8). Demək, peşə-sənət leksikası ilə terminləri bir-birindən fərqləndirən əsas cəhətlərdən biri də terminlərin definisiyasının olmasıdır.

7. Terminoloji leksikada arxaizm və tarixizmlərə rast gəlinmir. Professional sözlər sırasında isə keçmişdə Azərbaycan ədəbi dilində istifadə edilmiş, lakin müasir azərbaycan dilində işlədilməyən, istifadədən çıxmış bir çox sözlər məhdud sahədə işlənməkdədir. Peşə-sənət leksikası mühafizəkar təbiəti ilə seçilir. Buna görə də arxaizmlər peşə-sənət leksikasında mövcuddur. Xalçaçılıq leksikasında olan naxış kimi istifadə olunan küpə, tənə “sırğa”, sığır “inək”, piti “yazı”, pitik “məktub”, “kitab” sözlərini misal çəkmək olar.

8. İngilis və azərbaycan dillərində terminlə professional sözlərin fərqlərindən biri terminlərin ədəbi dilə məxsusluğudur. Peşə-sənət leksikası yalnız ədəbi dil faktı olmaması ilə terminlərdən fərqlənir. Bu sözlərin bir qismi məhəlli, yəni lokal səciyyə daşıyır. Terminlərdə isə bu xüsusiyyətə rast gəlinmir. Məsələn, dulusçuluğa aid badya, bardaq, dibçək, qəlib, çanaq, kürə, kül, ox, parç, odluq, sac, sürəhi kimi sözləri ədəbi dilə (sürəhi tipli sözləri, hətta poetik üsluba) aid etmək mümkündürsə, bərə “Ərkivanda dulus peçini qalamaq üçün oyuq”, qazanc “dulus bıçağı”, ləngəri “süd sərmək üçün dərin saxsı qab”, faşır “yuyunmaq üçün saxsı ləyən” sözlərini ədəbi dil faktı kimi

saymaq qeyri-mümkündür. Eyni ifadəni professional sözlərin başqa məna qrupları haqqında da demək olar.

9. Terminlərin sinonimliyi yolverilməzdir, çünki terminologiyada sinonimlər xüsusi bir rola malik deyil, hətta elm və texnologiyanın müxtəlif sahələrində anlaşılmazlığa səbəb olur. Daha uyğun olan terminlərin standartlaşma mərhələsində seçilir, başqa seçimlər və dubletlər standartdan uzaqlaşdırılır. Z.N.Verdiyeva öz müddəasında bildirir ki, terminoloji təbəqəyə nəzarət edilərkən sinonimlərin bütövlükdə tələf edilməsinə yox, məhdudlaşdırılması üçün vuruşmağa ehtiyac var. O yazır: “sinonim terminlərin elmi şərhinin yeknəsəqliyinin qarşısını alır” (Verdiyeva, 1988: 70).

Bu sözlər, yəni sinonimlər eyni nitq hissəsinə mənsub və mənaca bir-birinə çox yaxın olduğuna görə onları cümlədə doğru şəkildə işlətmək üçün sinonimləri fərqləndirən semantik və üslubi xüsusiyyətləri bilmək zərurəti yaranır. Professional sözlər arasında sinonimlik mövcuddur və geniş yayılmışdır. Buradan aydın olur ki, bu xüsusiyyət peşə-sənət leksikasının ən qabaqcıl əlamətlərindən biridir.

10. Qeyd etdiyimiz kimi, obrazlılıq, emosionallıq, metaforiklik kimi əlamətlər terminlərə xas deyil. Lakin peşə-sənət leksikasında emosionallığa az da olsa, rast gəlmək mümkündür. Xalçaçılıqda naxış adı altında istifadə olunan tazıqaçı, pişikqıynağı, keçidabanı, saqqaldarağı, ilanəyrisi, parça adı kimi işlənən alışıdım-yandım, hacımənəbax sözlərində qismən metaforiklik vardır.

11. Peşə-sənət leksikası və terminoloji leksika arasındakı növbəti mühüm fərq ondan ibarətdir ki, professional sözlər, əsasən, müəyyən peşə adamlarının danışdığı nitqinə uyğun gəlir, bəzən xüsusi adların bir növ qeyri-rəsmi sinonimi olur. Çox vaxt onlar lüğətlərdə əks olunur, lakin həmişə “professionalizm” kimi qeyd olunur. Məsələn, qəzet və jurnalların redaksiyalarında illüstrasiya seçimi ilə məşğul olan mütəxəssisə “build editor”, yəni tikinti redaktoru deyilir. “Build editor” bir termdir. Bununla belə, real istehsal prosesində qısaltma üçün istinad edilir. “Bildom” professional sözdür. “Bild trampled all the photos on the layout” - şübhəsiz ki, bu cümlədə professional sözdən istifadə edilir, lakin terminlər deyil, zəifləmiş terminlər çox vaxt professionalizmə çevrilir: Build editor - bild, calipers (xüsusi ölçü xətkəsi), barbell və s.

İngilis dili ilə müqayisədə Azərbaycan dilinin peşə-sənət leksikası xalqın maddi və mənəvi həyatını özündə cəmləşdirir. Bu sözlər həm «peşə-sənət sözləri», həm də «peşə-sənət leksikası» adlandırılabilir. Peşə-sənət sözləri qədim Azərbaycanın el sənətlərinin dilində çox işləndiyinə görə, bu sözlər şifahi şəkildə dildən-dilə keçmiş, müəyyən az savadlı adamlar ətrafında işlədilən leksik vahidlər olmuşdur. Peşə-sənət leksikası, adətən, qədim türk sözləri hesabına yaranır və formalaşır. S.Cəfərov qeyd edir: “...peşə-sənət leksikasının terminoloji leksika ilə çox yaxınlığı vardır. Bununla belə, bu iki sahə leksikasını eyniləşdirmək olmaz”.

### Nəticə

Professional sözlərin və terminlərin dilçilik elmində xüsusi yerləri var. Professionalizm və terminlər Azərbaycan və ingilis dilləri daxil olmaqla, dünyanın əksər dillərində geniş istifadə olunur. Dünyanın bütün inkişaf etmiş dillərində bu sözlər dilin leksik sistemində əhəmiyyətli yerlərdən birini tutur.

Professional sözlər ilə terminlər arasında bir sıra ümumi və fərqli cəhətləri vardır. Bu sözlər terminlərdən fərqli olaraq emosional və ekspressivlik cəhətinə malik olur. Professional sözlərin növləri maarifləndirmə və dəyişiklik məqsədi ilə geniş ictimaiyyətə çatdırılır. Professionalizmi müzakirə edərkən yazıcının professional sözlərdən necə və niyə istifadə etdiyi önəmlidir.

Dildə terminlər və professional sözlərin sayı getdikcə artır, bu sahənin bazası sürətlə zənginləşir.

### Ədəbiyyat

1. Blumfeld, L. (2014). Dil. Bakı: Prestij, 520 s.
2. Kazımov, Q.Ş. (2000). Müasir Azərbaycan dili. Sintaksis. Bakı: Ünsiyyət, 496 s.
3. Galperin, I.R. (1981). Stylistics, 295 p.
4. Arnold, I.V. (1972). The English word. M., 294 p.

5. Akhmanov, O.S. (1957). Ocherki po obshey i russkoy leksikologii. M.: Uchpedgiz, 295 c.
6. Həjiyeva, A. (2011). English Lexicology. Baku: Science and Education, 248 p.
7. Bıyalıev, A. (1972). Kirgizskie narodnie termini promislovoy oxoti: avtoref. Dis kand. filol.nauk. Fnrnuz, 26 s.
8. İbrahimov, F. (1988). Azərbaycanın orta əsr şəhərlərində metalışləmə sənəti (IX-XIII əsrlər). Bakı: Elm, 176 s.
9. Reformatskiy, A.A. (1968). Misli o terminologii. Sovremennye problemi russkoy terminologii. M: Nauka, 199 s.
10. Vınogradov, V.V. (1975). Russkiy yazik (grammaticheskoe uchenie o slove). M: Visshaya shkola, 614 s.
11. Kandelaki, T.L. (1977). Semantika i motivirovannost terminov. M: Nauka, 168 s.
12. Verdiyeva, Z.N. (1988). Terminologiyada sinonimlik məsələsi. Bakı: APl-nin nəşri, 71 s.

Göndərilib: 12.08.2023

Qəbul edilib: 24.09.2023